

Elija - Namba eyiti

Jeff Pippenger

2023-10-09

Mukuvamba kweIsiraeri yekare chaiyo uyezve mukuvamba kweIsiraeri yemazuva ano yomweya, pakuyambuka Gungwa Dzvuku, uyezve pakukundikana kukuru, nhevedzano yemiedzo yaifambira mberi yakatanga, iyo yakazoguma yasvika pamuedzo wokupedzisira. Kukundikana pamuedzo iwoyo wokupedzisira mubhuku raNumeri uye munhorondo yevaMillerite kunoratidza kutanga kwokudzungaira murenje.

“Kwa muda wa miaka arobaini kutokuamini, manung’uniko, na uasi viliizua Israeli ya kale isiingie katika nchi ya Kanaani. Dhambi hizohizo zimechelewesha kuingia kwa Israeli ya kisasa katika Kanaani ya mbinguni. Katika hali zote mbili, ahadi za Mungu hazikuwa na kosa lo lote. Ni kutokuamini, kupenda ulimwengu, kutokujitoa wakfu, na mizozo miongoni mwa watu wanaokiri kuwa wa Bwana, ndivyo vilivyotuweka katika ulimwengu huu wa dhambi na huzuni kwa miaka mingi namna hii.”

“Tingangomanenu kuti tichagara pano munyika ino kwemamwe makore mazhinji nokuda kwokusateerera, sezvakaitikawo kuvana vaIsiraeri; asi nokuda kwaKristu, vanhu Vake havafaniri kuwedzera chivi pamusoro pechivi nokupomera Mwari mhedzisiro yenzira yavo pachavo yakaipa yokuita.” Evangelism, 696.

Pakupera kwenhorondo yeIsiraeri yekare, sokunge pakutanga, kwakavapo nzira yokuedzwa yaifambira mberi, yakaguma apo Isiraeri chaiyo yekare yakatapwa kuBhabhironi. Pakupera kweIsiraeri yemazuva ano yomweya, naivowo vachatarisana nenzira yokuedzwa yaifambira mberi. Nzira iyoyo inoguma apo maAdventista eRaodhikia anokundwa pamutemo weSvondo. Sokunge zvakanga zvakaita neIsiraeri yekare, Isiraeri yemazuva ano ichtapwa neBhabhironi romweya.

Chikamu cha vaMillerite chakatanga nenzira yechiporofita muna 1798, uye chakaguma zviriri pamutemo muna 1863, chinomiririra chikamu chevane zviuru zana namakumi mana nezvina chakatanga muna 1989 uye chinopera pakuvharwa kwemukana wengoni kuvanhu nokuuya kwechipiri kwaKristu. Pakati pokuguma kwechikamu chevaMillerite nokusvika kwechikamu chine simba chemutumwa wechitatu, pane nhorondo yechechi yeLaodhikia yeSeventh-day Adventist yakanyoreswa zviriri pamutemo.

“Kwa umbali wa safari ya siku kumi na moja tu palikuwa kati ya Sinai na Kadeshi, kwenye mipaka ya Kanaani; na ilikuwa kwa tumaini la kuingia upesi katika ile nchi nzuri ndipo majeshi ya Israeli yalipoanza tena safari yao wakati lile wingu hatimaye lilipotoa ishara ya kusonga mbele. Yehova alikuwa ametenda maajabu kwa kuwatoa Misri, na ni baraka zipi ambazo wasingeweza kutazamia sasa kwa kuwa walikuwa wameingia rasmi katika agano la kumkubali Yeye kuwa Mtawala wao Mkuu, na walikuwa wametambuliwa kuwa watu wateule wa Aliye Juu Zaidi?” Wazee na Manabii, 376.

Uhambo lwabo olufushane lwagcina seluyiminyaka engamashumi amane ngenxa yokungakholwa nokungalaleli kwabo. Ukuba babebonakalisile ukholo olwalusekelwe ekukhululweni kwabo okukhulu ebugqilini, babezosheshe bawele umfula iJordani bangene eZweni Lesithembiso. Isithiyosabo sokuqala emva kwalokho sasiyoba yilesosithiyos uJoshuwa kamuva abhekana naso. Emva kweminyaka engamashumi amane, u-Israyeli ongokoqobo waphuma ehlane waya eZweni Lesithembiso, futhi iJeriko yaba yisinyathelo sabosokuqala, futhi imi njengophawu lwamandla kaNkulunkulu ensindisweni kubo bonke abakholwayo. IJeriko futhi iyisibonakaliso somsebenzi inhlangano yamaMillerite eyayizobhekana nawo ngo-1863, kodwa yabuyela emuva yangena ehlane. Uphawu luka-Eliya luxhumene ngokuqondile nophawu lweJeriko, futhi kuyafundisa ukucabangela ukuxhumana kuka-Eliya ngokomlando neJeriko.

Zvino mamwe mabasa aOmiri aakaita, nesimba rake raakatidza, hazvina kunyorwa here mubhuku rezvakaitika pamadzimambo aIsiraeri? Naizvozvo Omiri akavata namadzubaba ake, akavigwa muSamaria; Ahabhu mwanakomana wake akatonga panzvimbo yake. Mugore ramakumi matatu namasere raAsa mambo waJudha, Ahabhu mwanakomana waOmiri akatonga kutonga pamusoro paIsiraeri; uye Ahabhu mwanakomana waOmiri akatonga pamusoro paIsiraeri muSamaria kwamakore makumi maviri namaviri. Ahabhu mwanakomana waOmiri akaita zvakaipa pamberi paJehovha kupfuura vose vakamutangira. Zvino zvakaitika sokunge kwakanga kuri chinhu chiduku kwaari kufamba muzvivi zvaJerobhoamu mwanakomana waNebhati, kuti akatora Jezebheri mwanasikana waEtibhaari mambo wevaZidhoni kuti ave mukadzi wake, ndokuenda kundoshumira Bhaari nokumunamata. Akavakira Bhaari aritari muimba yaBhaari, yaakanga avaka muSamaria. Ahabhu akaitawo danda rinoyera; uye Ahabhu akaita zvimwe zvakawanda zvokutsamwisa Jehovha Mwari waIsiraeri kupfuura madzimambo ose aIsiraeri akamutangira. Pamazuva ake Hieru muBheteri akavaka Jeriko; akaisa nheyo dzaro muna Abhiramu dangwe rake, akamisa masuo aro muna Segubhi mwanakomana wake gotwe, sezvakanga zwarehwa neshoko raJehovha, raakanga ataura naJoshua mwanakomana waNuni. Zvino Eria muTishibhi, waiva mumwe wavagari veGiriyadhi, akati kuna Ahabhu, NaJehovha Mwari waIsiraeri mupenyu, wandinomira pamberi pake, hakuzovi nedova kana mvura pamakore awa, asi neshoko rangu. 1 Madzimambo 16:27–17:1.

Kusangana kwakaitwa naEria nevamwari vaAhabhi naJezebheri paGomo reKarimeri kwakava kupindura kutsauka pakutenda kwamambo wechinomwe weumambo hwokumusoro hwaIsiraeri, uyo “akaita zvakawanda kukurudzira Jehovha Mwari waIsiraeri kutsamwa kupfuura madzimambo ose aIsiraeri akamutangira.” Shoko rokuti “kukurudzira” mundima iyi rinoreva “zuva rokutsamwisa” rakafananidzirwa nomuedzo wegumi muna Numeri gumi nechina. Kukurudzira kwaAhabhi Mwari kwaimiririra wokupedzisira pamiedzo gumi yakakonzerwa neshumo yakaipa yavasori gumi muna Numeri gumi nechina. Naizvozvo, zvinomiririra muedzo wokupedzisira wesangano reMillerite uye muedzo wokupedzisira wezana namakumi mana nezvina zvuru.

Naizvozvo, sezvinotaura Mweya Mutsvene achiti, Nhasi, kana muchinzwa inzwi rake, musaomese mwoyo yenyu, sokupanduka, pazuva rokumuedzwa murenje. VaHebheru 3:7, 8.

Mu zuva rouprofita roku “tsamwiso” rinomiririrwa naAhabhi, muporofita Eria akanyengetera kuti, kana zvakanga zwichidikanwa, Mwari vaunze kutonga pamusoro paIsiraeri, kuti vanhu Vake

vatendeuke pazvivi zvavaipinda mazviri.

Anthu a Isiraeli anali atataya pang'onopang'ono mantha awo ndi ulemu wawo kwa Mulungu, kufikira kuti mawu ake kudzera mwa Yoswa analibenso mphamvu pa iwo. “M’masiku ake [a Ahabi] Hiyeli wa ku Beteli anamanga Yeriko: anayala maziko ake mwa Abiramu mwana wake woyamba, ndipo anaika zipata zake mwa Segubu mwana wake wamng’ono, monga mwa mawu a Yehova, amene ananena kudzera mwa Yoswa mwana wa Nuni.”

“Neŵhwe Israele wokhalanga wakujigalogela ku ŵambone, Eliya wakakhalilira kuŵa ntchimi yakugomezgeka ndiposo yaunenesko ya Chiuta. Mzimu wake wakugomezgeka ukasuzgika chomene apo wakawonanga kuti kusakhulupirira na kusakhulupirika vikapatulanga mwaluŵiro ŵana ŵa Israele na Chiuta, ndipo wakalomba kuti Chiuta waponoske ŵanthu Ŵake. Wakamuŵeyelera Yehova kuti waleke kutayiratu ŵanthu Ŵake ŵakwananga, kweni kuti, usange nkhwakukhumbikwa, waŵawuske ku kulapa kwizira mu cheruzgo, ndipo waleke kuŵazomerezga kuti ŵalutirire kuŵa ŵaheni chomene mu kwananga, na nthena kumukwiiskira kukwiya kuti waŵaparanye nga ni mtundu.”

“Ishe waJehovha rakasvika kuna Eriya kuti aende kuna Ahabhu nezviziviso zvokutonga Kwake nokuda kwezvivi zvaIsiraeri. Eriya akafamba masikati nousiku kusvikira asvika pamuzinda waAhabhu. Haana kukumbira kupinzwa, uye haana kumirira kuti aziviswe nomutoo wakarongeka. Ahabhu asingatarisiri zvachose, Eriya akamira pamberi pamambo akashamiswa weSamaria, akapfeka nguo dzakakasharara dzaiwanzopfekwa navaprofita. Haana kukumbira ruregerero nokuda kwokuonekwa kwake kwokukurumidza, asina kukokwa; asi, achisimudzira maoko ake kudenga, akasimbisa nokukomba kukuru naMwari mupenyu, iye akaita matenga nenyika, kutonga kwaizouya pamusoro paIsiraeri: ‘Hakungavipo dova kana mvura pamakore awa, asi maererano neshoko rangu.’”

“Kushora uku kunotyisa pamusoro pezvirango zvaMwari nokuda kwezvivi zvaIsiraeri kwakawira samheni pamusoro pamambo akatsauka pakutenda. Akaita somunhu akanga aoma mitezo nokushamiswa nokutya; uye asati akwanisa kupora pakushamisika kwake, Eria, asina kumirira kuona migumisiro yeshoko rake, akanyangarika pakarepo sezvaakanga auya. Basa rake rakanga riri rokutura shoko renhamo raibva kuna Mwari, uye akabva abva ipapo pakarepo. Shoko rake rakanga ravhara pfuma dzedenga, uye shoko rake ndiro chete rakanga riri kiyi yaigona kuzvivhurazve.” Testimonies, vhoriyamu 3, 273.

Israeli yakanga yakanganwa kuti Joshua akanga avarayira zvakasimba kuti vasadyidzana nendudzi dzaiva dzechihedheni, uye kuti vasazombovakazve Jeriko. Kunyange zvazvo hondo yeJeriko yakanga iri kuratidzwa kukuru kwesimba raMwari uye chiratidzo chevimbiso yaMwari chokutungamirira vanhu Vake kupinda muNyika Yakapikirwa, paivawo nechivi, kutukwa, uye kununurwa kwakanga kwakabatana neJeriko. “Chivi” chaiva chaAkani, uyo akachiva pfuma nesimba reJeriko; “kutukwa” kwaiva pamusoro pomunhu upi noupi aizovakazve Jeriko; uye chifeve Rahabhu akamiririra “kununurwa”. Akani akada nguo yakanaka yeBhabhironi. Akafunga kuti aigona kuvanza chivi chake, sezvakaita Adhamu naEvha pavaakatsvika kuvanza chivi chavo nenguo yemashizha omuonde. Akani akada kubudirira kwaimiririrwa neJeriko, uye akashuva kusonganirana neBhabhironi.

Yeriko rinoratidzwa sechiratidzo chebasa rokutakura shoko rengirozi yechitatu kuenda kunyika yose, asi rinewo yambiro pamusoro pechivi chokuda nokuvimba nenyika. Chiratidzo cheYeriko chinewo kutukwa kunopesana nokuvakwazve kweYeriko, uye Rahabhi anomirira avo vachiri muBhabhironi vanobuda apo kuchema kukuru kwengirozi yechitatu kunoparidzwa.

Mweya wokugomezgeka wa Eliya ukasuzgikanga. Kukwiya kwake kukawuska, ndipo wakaŵa na sanji pa uchindami wa Chiuta. Wakawona kuti Israyeli wanjira mu kuleka kusopa kwakofya. Ndipo wakati wakumbuka vinthu vikuru ivyo Chiuta wakaŵachitira, wakazura na chitima na kuzizwiska. Kweni vyose ivi vikaluŵika na ŵanandi ŵa ŵanthu. Wakaluta panthazi pa Fumu, ndipo, na mtima wake wakupwetekeka na suzgo, wakapempha mwakulomba kuti waŵaponoske ŵanthu Ŵake usange chikwenera kuŵa mwa cheruzgo. Wakapempha Chiuta kuti waŵakanizge ŵanthu Ŵake ŵambura kuwonga mame gha mulenji na vula, chuma cha kuchanya, mwakuti Israyeli wakugaluka walindilirenge waka pachabe kwa achiuta ŵawo, vikozi vyawo vya golide, matabwa, na malibwe, dazi, mwezi, na nyenyezi, kuti vithilire na kusambazga charu, na kuchichitiska kuti chibabiske vinandi. Fumu yikaphalira Eliya kuti yapulika lurombo lwake ndipo yiŵakanizgenge ŵanthu Ŵake mame gha mulenji na vula kufikira apo ŵazamkung'anamukira kwa Iyo na kulapa.

“Mwari akanga anyatsochengetedza vanhu Vake kuti varege kuvhengana nendudzi dzaivanamata zvidhori dzakavapoteredza, kuti mwoyo yavo irege kunyengerwa nemasango matsvene nezvitendero, netembere nemaatari, izvo zvakanga zvakagadzirwa nenzira yaidhura zvikuru, inokwezva, kuti zvishandure manzwiwo kuitira kuti Mwari atsiviwe mupfungwa dzavanhu.

Guta reJeriko rakanga razvipira kukunamata zvidhori kwakanyanyisa. Vagari varo vaiva vapfumi zvikuru, asi upfumi hwose hwavakanga vapiwa naMwari vakahuona sechipo chamwari vavo. Vaiva nendarama nesirivha zvakawanda; asi, sezvakanga zvakaita vanhu vaivapo mafashamo asati auya, vakanga vakaora uye vachimhura, uye vakatuka nokutsamwisa Mwari wokudenga nemabasa avo akaipa. Kutonga kwaMwari kwakamutirwa pamusoro peJeriko. Raiva nhare yakasimba. Asi Mukuru wehondo yaJehovha pachake akabva kudenga kuzotungamirira hondo dzokudenga pakurwisa guta iri. Ngirozi dzaMwari dzakabata masvingo aro makukutu zvikuru ndokuawisira pasi. Mwari akanga ataura kuti guta reJeriko raizova chinhu chakatukwa uye kuti vose vaizoparara kunze kwaRahabhi neimba yake. Ava vaifanira kuponeswa nokuda kwenyasha dzakaraidzwa naRahabhi kunhume dzaJehovha. Shoko raJehovha kuvanhu rakanga riri iri: “Asi imi, muzvichenjerere chose pachinhu chakatukwa, kuti murege kuzviita vakatukwa, kana muchinge matora pachinhu chakatukwa, mukaita musasa waIsraeri chinhu chakatukwa, nokuunzira nhamo.” “Zvino Joshua akavapikisa panguva iyo, achiti, Ngaarohwe nomutongo pamberi paJehovha munhu anomuka akavaka guta iri, Jeriko; neditungwe rake acharivakira hwaro, uye nomwanakomana wake wokupedzisira acharimisa masuo aro.”

“Mwari vakanga vakanyatsotsinhira zvikuru pamusoro peJeriko, kuti vanhu varege kukwezvwa nezvinhu zvainge zvichinamata nevagari vemo, uye kuti mwoyo yavo irege kutsauswa kubva kuna Mwari. Vakadzivirira vanhu Vavo nemirayiro yakasimba zvikuru; asi kunyange zvakadaro, zvisinei nechirairo icho chitsvene chakabva kuna Mwari kubudikidza

nemuromo waJoshua, Akani akatsunga kudarika. Kuchiva kwake kwakamutungamirira kutora pfuma yainge yarambidzwa naMwari kuti asaibata, nokuti kutukwa kwaMwari kwakanga kuri pamusoro payo. Uye nemhaka yechivi chomunhu uyu Israeri yaMwari yakava isina simba semvura pamberi pavavengi vayo.

“Yoshuwa na vakuru va Isiraeri vakanga vari munhamo huru. Vakazviwisira pasi pamberi peareka yaMwari mukuzvinipisa kukuru kwazvo, nokuti Jehovha akanga atsamwira vanhu vake. Vakanamata uye vakachema pamberi paMwari. Jehovha akataura kuna Yoshuwa achiti: ‘Simuka; unorambira kuviringa nechiso chako pasi nokuda kweiko? Isiraeri yakatadza, uye vakadarikawo sungano yangu yandakavaraira; nokuti vakatatora chinhu chakatukwa, vakabawo, vakanyengedzawo, uye vakachiisa pakati pezvinhu zvavo. Naizvozvo vana vaIsiraeri vakatadza kumira pamberi pavavengi vavo, asi vakafuratira vavengi vavo, nokuti vakanga vatukwa; handichazovipo nemi zvakare, kunze kwokunge maparadza chinhu chakatukwa kubva pakati penyū.’”

“Ndzi kombiwile leswaku Xikwembu laha xi kombisa ndlela leyi xi langutaka ha yona xidyoho exikarhi ka lava tivulaka leswaku i vanhu va xona lava hlaysaka swileriso swa xona. Lava xi va xiximeke hi ndlela yo hlawuleka hi ku va timbhoni ta minkombiso yo hlamarisa ya matimba ya xona, kukota Israele wa khale, kambe hambiswiritano va ha nga tiya nhlana ku honisa swileriso swa xona leswi nga erivaleni, va ta va ehansi ka vukarhi bya xona. Xi lava ku dyondzisa vanhu va xona leswaku ku nga yingisi ni xidyoho swa xi khunguvanyisa ngopfu swinene naswona a swi fanelanga ku tekiwa hi ku olova.” Testimonies, volume 3, 263, 264.

Nhoroondo yeJeriko inosanganisira yambiro yokuti tisavimba nesimba rinongoonekwa pamwe chete nokubwinya kweguta rakaipa uye rakapfuma. “Guta” muuprofita hweBhabhironi umambo, uye Akani akatora nguo yeBhabhironi. Nguo, muuprofita, inomirira hunhu; saka mumazuva okupedzisira, kuvanza kwaAkani nguo yeBhabhironi kunomirira chido chakavanzika chokuda kuva nehunhu hweBhabhironi romweya. Hunhu, kana mufananidzo, weBhabhironi romweya ndizvo zvinokarirwa neUnited States painobatanidza kereke nehurumende.

Vakutungamirana nemukana wokuti vechidiki vesangano reMillerite vaigona kudaidzwa kupinda muHondo yeVagari Vemo, uye vachiziva kudiwa kwekurongeka, vatungamiriri vesangano iri vakazobatanidzwa zviripamutemo norudzi rwakapfuma urwo rwavasina kumbopanira kufananidzwa narwo. Kunyange Bumbiro reNyika yenyika iyoyo yakapfuma rakaronga kuti zvaisambove zvakafanira kuti kereke ibatane nehurumende. Kwaiva nemasangano ezvitendero aivapo munguva yeMillerite, uye achiripo nanhasi; mamwe emasangano iwayo haana kumbopinda muukama hwepamutemo nehurumende yeUnited States, uye kusarudza kwawo kusasimbisa ukama ihwohwo hakuna kumbovadzivisa nenzira ipi neipi kuronga machechi avo akatevedzana.

Joshua paakarwa nkhondo ya ku Yeriko, patapita nthawi yaitali, m’nthawi ya Ahabu, machenjezo onse okhudza mpatuko wa Akani ndi chiwonongeko cha Yeriko anali ataiwalika ndi anthu a Mulungu amene anali atapatuka. Eliya anapemphera kwa Mulungu, kupempha kuti, ngati kuli kofunikira, ziweruzo za Mulungu zichitidwe kuti zibweretse anthu Ake ku kulapa. Pamene Malaki alemba mawu omaliza a Chipangano Chakale, lonjezo limakhazikitsidwa m’nkhani imene Ambuye akumenya dziko lapansi ndi temberero. Temberero lolumikizidwa ndi Yeriko linali pa

munthu aliyense amene akanamanganso Yeriko. Tembererolo linali pa aliyense amene, monga Akani, akanafuna kukhulupirira chuma ndi kulemera kogwirizana ndi Yeriko. “Tchimo” la Akani likuyimira chilakolako chobisika chamkati chosayeretsedwa chofuna kuvala chovala cha ku Babiloni. “Temberero” linali pa ntchito yochita mwakuwonetsera zilakolako zamkati zimenezo.

Ujumbe wa Miller ulikuwa ujumbe wa Eliya kwa wakati wake, na Vita vya wenyewe kwa wenyewe viliwakilisha hukumu zinazoandamana na ujumbe wa Eliya. Katikati ya Vita vya wenyewe kwa wenyewe mwaka wa 1863, Uadventisti wa Kimilleri ulijenga upya Yeriko, kama inavyoshuhudiwa na maelezo ya laana ya Yoshua juu ya mtu yeyote ambaye angefanya hivyo.

Zvino Joshua akavapikirisa nenguva iyo, achiti, Ngaarohwe noutuko pamberi paJehovha munhu anomuka akavaka guta iri reJeriko; nheyo dzaro achadziisa nomatangwe ake, uye pamasikati pomwanakomana wake wokupedzisira achamisa masuo aro. Joshua 6:26.

Izwi rokuti “akapikirisa” mumurayiro waJoshua rinoreva mhiko pamwe chete nekutuka. Wakatukwa kana ukatyora murayiro waJoshua, uye wakaropafadzwa kana ukachengeta mhiko yacho. Izwi rakashandurwa richinzi “akapikirisa” rinoshandurwawo richinzi “kanomwe” muna Revhitiko makumi maviri nenhanhatu. Mhiko nokutuka kwaMozisi, sezvinotsanangurwa naDanieri muchitsauko chepfumbamwe, zvakabatana nekuvakwazve kweJeriko.

Zvirokwazvo, vaIsraeri vose vakadarika murayiro wenyu, nokutsauka, kuti varege kuteerera inzwi renyu; naizvozvo kutukwa kwakadururwa pamusoro pedu, pamwe chete nemhiko yakanyorwa mumurayiro waMozisi muranda waMwari, nokuti takamutadzira. Danieri 9:11.

Dada White vakati, “Mwari vakanga vakanyatsorurama zvikuru pamusoro peJeriko, kuti vanhu varege kufarirwa nezvinhu zvainamatwa nevagari vemo, uye kuti mwoyo yavo irege kutsauka kubva kuna Mwari.” Mwari vakanga vakanyatsorurama zvikuru pakuzadzisa kuparadzwa kweJeriko, uye naizvozvo vakanga vakanyatsorurama zvikuru pakunyora yambiro yaimiririrwa naAkani. Vakangwarirawo pakunyora kutukwa kwakabatanidzwa nekuvakazve Jeriko, uye zvakare vakangwarira pakutsanangura nzira dzoumwari dzakashandiswa pakuwisa masvingo ayo.

Kwakungengatshazwa ukuthi kwakunguJesu impela, njengoMkhuzi webutho leNkosi, owayala izingelosi ukuba zidilize izindonga zaseJeriko; futhi akukho okwenziwa ngengozi eZwini likaNkulunkulu, kodwa kulesi simo umprofethikazi uyasitshela ukuthi “uNkulunkulu wayeqikelela kakhulu ngokuphathelene neJeriko.” Izinsuku eziyisikhombisa umphongolo wathwalwa uzungezwa umuzi, kanti usuku luyiminyaka emibili embikweni wesiprofetho. Lowo mgomo wabhalwa ekuqaleni kweminyaka engamashumi amane yokuzulazula ehlane, futhi ekupheleni kwaleyo minyaka engamashumi amane bazungeza iJeriko izinsuku eziyisikhombisa.

Mushure mehuwandu hwamazuva amakanzvera nyika, iwo mazuva makumi mana, zuva rimwe nerimwe richiverengerwa segore, muchatakura zvivi zvenyu, makore makumi mana, uye muchaziva kuputswa kwechipikirwa changu. Numeri 14:34.

Kwemazuva manomwe areka yakatakurwa ichipoteredzwa neguta, uye pazuva rechinomwe yakapoteredzwa neguta “kanomwe.” Izvi zvinopa zvapupu zviviri zvechiporofita zvinoratidza kuti Jeriko yakabatana ne“nguva nomwe” dzemhiko yaMozisi. Vanhu vaMwari vesungano ndivo

vaprista, uye vaprista vanomwe vakaridza hwamanda nomwe.

Nanyuwo futi, lokola mabanga ya bomoi, bozali kotongama lokola ndako ya molimo, bonganga-nzambe ya bulee, mpo na kobonzela Nzambe bambeka ya molimo, oyo endimamaka epai na Nzambe na nzela ya Yesu Klisto. 1 Petelo 2:5.

Tarumbeta rinomirira kungava shoko reyambiro, kana kutonga, kana kudanwa kuungano tsvene, zvichienderana nemamiriro ariri mairi. Mumazuva okupedzisira tarumbeta rinofanira kuridzwa nevarindi, sezvarakamboridzwa nevaMillerite munhoroondo yavo. Vaprista vanomirira varindi vari pamasvingo eZioni vanoridza tarumbeta, vachiyambira vanhu vaMwari pamusoro pokutonga kuri kuuya, vachidana panguva imwe cheteyo vanhu ivavo kuungano tsvene.

Ridzai hwamanda muZioni, uye ridzai mhere pagomo rangu dzvene; vagari vose venyika ngavadedere, nokuti zuva raJehovha rinouya, nokuti rava pedyo ... Ridzai hwamanda muZioni, tsvenai kutsanya, danai ungoro tsvene; unganidzai vanhu, tsvenai ungoro, unganidzai vakuru, unganidzai vana, navanoyamwa pamazamu; chikomba ngachibude mumba macho, nomwenga muimba yake. Vaprista, vashumiri vaJehovha, ngavacheme pakati pevharanda nearitari, uye ngavati, “Chengetai vanhu venyu, imi Jehovha, uye musapa nhaka venyu kuti ive chinhu chokushorwa, kuti vahedheni vavatonge; vangareverei pakati pavanhu vachiti, ‘Mwari wavo aripiko?’” Joere 2:1, 15–17.

Ujumbe wa tarumbeta ni ujumbe wa Eliya. Matumizi yote mbalimbali ya neno “saba” katika Yoshua sura ya sita ni neno lilelile, au mtokano unaohusiana nalo, wa neno linalotafsiriwa kama “mara saba” katika Mambo ya Walawi ishirini na sita. Hata hivyo, mkusanyo wa ngano zinazotolewa na wanatheolojia wa Laodikia hudai kwamba neno linalotafsiriwa kama “mara saba” katika Mambo ya Walawi ishirini na sita linawakilisha tu utimilifu wa nguvu, au ukamilifu, au namna nyingine yoyote ya upumbavu ya kukana kwao kwamba Miller alikuwa sahihi katika kulitumia neno linalotafsiriwa kama “mara saba” kwa thamani ya kihesabu. Makuhani waliwaongoza watu kuuzunguka mji mara saba, si kwa ukamilifu au kwa utimilifu kuuzunguka Yeriko. Neno linalotafsiriwa kama “mara saba” linawakilisha thamani ya kihesabu!

Pa Jericho, apo wanthu wakachemerezga, ichi chikayimira kulira kukuru kwa wanthu handiredi na foti-fou sauzandi, awo wadumulika kufuma mu phiri kwambura mawoko, mu Daniel chaputala ziwiri, awo wakutimba na kuphwanya chithuzithuzi chira mu vipande-vipande.

Uye mumazuva amadzimambo awa Mwari wokudenga uchaumba ushe, uhwo husingazomboparadzwi; uye ushe uhwo hahungasiyirwi kune vamwe vanhu, asi huchapwanya nokupedzisa ushe uhwu hwose, uye huchamira nokusingaperi. Sezvawaona kuti ibwe rakagurwa richibva mugomo pasina maoko, uye kuti rakapwanya simbi, ndarira, ivhu, sirivha, nendarama; Mwari mukuru akazivisa kuna mambo zvichazoitika munguva inotevera; uye kurota uku ndekwechokwadi, nokududzirwa kwako ndokwechokwadi. Danieri 2:44, 45.

Mwari a nga hlayisisa swinene eku longoloxeni ka timbirhi ta nkoka leti kumiweke eYeriko tanihi nsuku, silivhere, koporo ni nsimbi. Hi ndlela ya vuprofeta, vumba byi yimela vanhu va Xikwembu tanihi leswi va fanekiseriwaka hi Rahaba. Yeriko yi yimela makumu ya mifumo hinkwayo ya misava hi nkarhi wa xirilo lexikulu xa va dzana na makume mune na mune wa magidi.

Asi sirivha yose, ndou yothe, na midzio ya musuku wa tshitopola na ya tsimbi, zwo khethefhadzelwa Yehova; zwi do dzhena vhutamirini ha Yehova. Yoshua 6:19.

យវីខ្ញុំ តំណាងឲ្យកិច្ចការនៃការកាន់កាប់ទឹកដីសន្តិ
ដល់ជានិមិត្តរូបនៃកិច្ចការរបស់ចលនាដ៏មានអំណាចរបស់ទេវតាទីបី។
កិច្ចការនេះរួមមានការព្យាបាលមួយ បណ្តុះបណ្តាល
និងការសងគុណៈអ្នកដល់នៃទេវតាទីបី។
ដូចដល់គ្រូបង្ហាត់តាំងដោយស្វ័យស្រេច។

“तसमात् जोशूआले उच्चारण गरेको अगमवाणीपूरण ‘श्राप’ पछि अहाब र एलियाहका दनिहरूमा पूरा भयो। यरीहोको पुनर्नरिमाणवरिद्धको उक्त श्रापमा यो स्पष्ट भविष्यवाणी समावेश थियो कि जिसले त्यसो गर्नेछ, उसले यरीहोका ढोकाहरू खडा गर्दा आफ्नो कान्छो छोरालाई गुमाउनेछ, र त्यसका जग हाल्दा आफ्नो जेठो छोरालाई गुमाउनेछ। एलियाहको समयमा बेतेलका हीएलले त्यस भविष्यवाणीलाई पूरा गर्‍यो, र उसले ढोकाहरू खडा गर्दा उसको कान्छो छोरा मरे, अनि जग हाल्दा उसको जेठो छोरा मरे। एलियाहको सन्देशसँग सम्बन्धित ‘श्राप’ यरीहोको पुनर्नरिमाण गर्ने कार्यद्वारा प्रतरूपित गरिएको थियो।”

Tarirai, ndichakutumirai Eria muprofita kusati kwasvika zuva guru rinotyisa raJehovha; uye iye achadzorera mwoyo yamadzibaba kuvana, nomwoyo yavana kumadzibaba avo, kuti ndirege kuuya ndikarova nyika nokutukwa. Maraki 4:5, 6.

Laanaata taariikhda Millerite, oo la xidhiidhay farriintii Eliiyaah ee Miller, waxa sii sheegay Yashuuca, waxaana la oofiyey wakhtigii Eliiyaah iyo Axaab.

Mumazuva ake Hieri muBheteri akavakazve Jeriko; akaisa nheyo dzaro pakafa Abhiramu dangwe rake, akamisa masuwo aro pakafa Segubhu mwanakomana wake wokupedzisira, sezvakanga zvarehwa neshoko raJehovha raakanga ataura naJoshua mwanakomana waNuni. 1 Madzimambo 16:34.

تلاق. احييراً اوساً طاقس! يف ملل اهل عمأ يتل تردق ل رومظ ن ع امل صرف نكم ي ال احييراً ءان ب ءءاع! ن ع ل
لي يئارس! ل ع ف امك، متردق ل قبي ج ع ل رهاظم ل اودهشي ن أب اصاخ أمارك! ملل مهمرك! ن يذل ن!»: بتي او تخال
ن الكو. «مطخس عوضوم نونوكي، ءحيرصل ا هتاهي جوت له اجت يلع ك ل ذ عم نوئرت جي مئ، مي دق ل
ك ل ذ عمو، لي ل ل فصرتنم ءخرص يف متورذ غلب يذل ا ملل تردق رومظ يف م قوتل او كرتش ا دق نو ي ر ل م ل
ي سوم ن ع ل مفصوب اضي ل اي ن اد ه دح ي يذل، ءعبس ل ن مزال ن أشب ي سوم م س ق اوض فر.

Mazita i xikombiso xa mahanyelo eRitweni ra Xikwembu, naswona vito ra wanuna loyi a pfuxeke Yeriko nakambe, swin'we ni mavito ya n'wana wakwe lonkulu ni wa mudyuhari, ma nyika vuxokoxoko byo tala swinene. Hiyele swi vula Xikwembu lexi hanyaka xa matimba, naswona swi kombisa leswaku Hiyele a a ri mulandzeri wa Xikwembu lexi hanyaka. Leswi a hlamuseriwaka tanihi munhu wa Bethele swi n'wi hlanganisa ni kereke. Abiramu, mativula ya yena, swi vula tatana wa ku tlakuka, hi ku ya hi ku tlakusiwa ni ku tlakuriwa ehenhla. N'wana wakwe wa mudyuhari, Segubu, swi vula ku tlakuka ni ku tlakusa ni ku tlakulela ehenhla. Mavito hinkwawo manharhu ma yimela swiphemu swa mahanyelo ya Xikwembu, kambe eka mongo wa vuprofeta lebyi va byi hetisiseke, ma yimela munhu loyi a a titlakusa ni ku tidzunisa ehenhla ka Xikwembu xa Matimba Hinkwawo lexi a xi wise Yeriko. “Nyangwa” eka vuprofeta yi yimela kereke.

“Kumweya unozvinipisa, unotenda, imba yaMwari iri panyika ndiro suo rokudenga. Rwiyo rwokurumbidza, munyengetero, namashoko anotaure nevamiriri vaKristu, ndizvo zvishandiso zvakasarudzwa naMwari kuti agadzirire vanhu kereke iri kumusoro uko, nokuda kwokunamata uku kwakakwirira, uko kusingapindimo chinhu chipi nechipi chinovibisa.” Testimonies, bhuku 5, 491.

Kutanga kwebasa rokutanga kereke kwakatanga muna 1860, sezvinopupurirwa navanyori venhoroondo veAdventist vakadai saArthur White, muzukuru waEllen White.

“Ngenkathi u-Ellen White wayebhale futhi washicilela kabanzi mayelana nesidingo sokuhleleka ekuphathweni komsebenzi webandla (bheka ku-Early Writings, 97–104), futhi ngenkathi uJames White wayegcine lesi sidingo siphambi kwamakholwa ngezinkulumbo nangemibhalo ye-Review, ibandla labe lihamba kancane ukuthatha isinyathelo. Lokho okwakwethulwe ngendlela ejwayelekile kwamukelwa kahle, kodwa lapho sekufika ekukuhumusheleni kokuthile okwakha ngokoqobo kwavela ukumelana nokuphikisa. Imibhalo emifushane kaJames White yangoFebhuwari yavusa abanangi ekwanelisekeni kwabo, futhi manje kwase kukhulunywa kakhulu impela.”

“J. N. Loughborough, akishanda naWhite muMichigan, ndiye akatanga kupindura. Mashoko ake akanga ari ekusimbisa, asi achizvidzvirira:

“Mumwe anoti, kana mukazvironga nenzira yokuti mubate pfuma pamutemo, muchava chikamu cheBhabhironi. Kwete; ndinonzwisisa kuti pane mutsauko mukuru pakati pokunge tiri pachinzvimbo chokuti tikwanise kuchengetedza pfuma yedu pamutemo, nokushandisa mutemo kudzivirira nokumanikidza maonero edu echitendero. Kana zvakaipa kuchengetedza pfuma yekereke, sei zvisiriwo zvakaipa kuti vanhu vamwe navamwe vave nepfuma ipi neipi zviri pamutemo?—Review and Herald, Kurume 8, 1860.”

“James White alikuwa amehitimisha taarifa yake katika *Review*, akiweka mbele ya kanisa suala la haja ya mpangilio wa kazi za uchapishaji kwa maneno haya: ‘Ikiwa yeyote anapinga mapendekezo yetu, tafadhali aandike mpango ambao sisi kama watu tunaweza kutenda kwa msingi wake.’—*Ibid.*, Februari 23, 1860. Mhudumu wa kwanza aliyekuwa akifanya kazi kule shambani kujibu alikuwa R. F. Cottrell, mhariri mshiriki wa mawasiliano mwenye uthabiti wa *Review*. Mwitikio wake wa mara moja ulikuwa hasi waziwazi.”

“Mununa White akumbira hama kuti vataure pamusoro pechikumbiro chake chokuti nzvimbo yechechi ichengetedzwe zviri pamutemo. Ini handinyatsozivi kuti chiyero chipi chaari kureva muchirevo ichi, asi ndinonzwisisa kuti chiri chokuti tinyoreswe zviri pamutemo sesangano rechitendero maererano nomutemo. Kana ndiri ini, ndinofunga kuti zvingava zvisiri izvo ‘kuzviitira zita,’ nokuti ndizvo zviri panheyo yeBhabhironi. Handifungi kuti Mwari vangazvibvumira.—*Ibid.*, March 22, 1860.” Arthur White, Ellen G. White, vhoriyamu 1, 420, 421.

uJames White waqala umzamo wakhe wokuba yibandla ngowe-1860, yaye ibandla limelwe “ngesango”. UEllen White uthi oku ngonyaka ka-1860.

“Muna 1860 rufu rwakayambuka pachikumbaridzo cheimba yedu, rukavhuna davi duku-diki remuti wemhuri yedu. Herbert mudiki, akaberekwa musi wa20 Gunyana, 1860, akafa musi wa14 Zvita wegore iroro rimwe chetero.” Testimonies, bhuku 1, 103.

Muna 1863, vaWhite vakarasikirwawo nomwanakomana wavo wedangwe. Mushure mokunge atamba uye muviri wake wapisa zvikuru, akapinda mukamuri maigadzirwa machati emachira, ndokuzorara pamusoro pemamwe machira akanga akanyorova aishandiswa mukugadzirira machati iwayo. Machati a1843 nea1850 anomirira nheyo dzesangano reMillerite. Chati yakabudiswa muna 1863 inomirira kurambwa kwe“nguva nomwe” dzaRevhitiko 26 sezvazvaimbomiririrwa pamatafura maviri aHabhakuki. Inopa shoko renheyo renhema.

“Pa Chishanu, Lolemba 27, [1863] apo wapapi wakafika ku Topsham, wakasanga wana wawo watatu na Adelia wakuwalindizga pa sitima. Wose wakawonekanga kuti wakaŵa makora chomene pa umoyo, kupatulako Henry pera, uyo wakaŵa na chimfine. Kweni pa Chiŵiri chakulongezgapo, Disembala 1, Henry wakalwara chomene na nyumoniya. Vyaka vinandi pamanyuma pake, Willie, mudumbu wake muchoko chomene, wakalongosoraso nkhani iyi:”

‘Munguva yokusavapo kwevabereki vavo, Henry naEdson, vachitungamirirwa naHama Howland, vaive vakabatikana zvikuru vachinamira machati pamucheka, kuti agadzirwe kutengeswa. Vaishanda muchivako chechitoro chakanga charendwa, chiri kungova chinhambwe chinoda kusvika bhuroka rimwe chete kubva pamusha waHowland. Pakupedzisira vakawana zororo remazuva mashoma vachakamirira machati aifanira kutumirwa achibva kuBoston.... Achidzoka kubva murwendo rurefu netsoka pedyo nerwizi, iye [Henry] akazongoerekana avata pasi asina kufunga pamusoro pemicheka mishoma yakanga yakanyorova, yaishandiswa kusimbisa kumashure kwemachati emapepa. Mhepo inotonhora yaipfuurira ichivhuvhuta ichipinda nepahwindo rakanga rakazaruka. Kusangwarira uku kwakaguma nokubatwa nechikosoro chakaipisisa.” Arthur White, Ellen G. White, vhoriyamu 2, 70.

Muna 1863, sangano raMillerite rakaguma nokuumbwa kwechechi uye nokurambwa kwezvokwadi dzepamavambo dzakamiririrwa pamatafura maviri aHabhakuki. Mutungamiri mukuru, sezvaakaraidzwa naHieru muBheteri, akanga atanga basa rokumisa masuo muna 1860 uye akafirwa nomwanakomana wake muduku nokuda kwokuita izvozvo. Muna 1863, machati ekunyepera akava nzvimbo yokuzororera pakarara mwanakomana mukuru waHieru. Akabatwa nechando ndokufa mugore iroro. Rufu rwake rwakanga rwakabatana zvakananga nokurara pamachati akanga ava kugadzirwa panguva iyoyo. Asi chati yakanga ichigadzirwa muna 1863 yakanga iri yekunyepera yenheyo yakanga yamutswa naEria, aimiririrwa naMiller.

Murayiro waJoshua wokurwisa kuvakwazve kweJeriko, wakataurwa neshoko rokuti “kupika zvakasimba.” Rinoreva mhiko nechituko, uye ndiro shoko rimwe chete rakashandurwa richinzi “kanomwe” muna Revhitiko 26. Icho ndicho chituko chinoperekedza mashoko aEria, uye chituko ichocho chakazadzikiswa muna 1860 na1863 apo Adventizimu yevaMillerite yakavakazve Jeriko nokuumbwa kwekereke yepamutemo pamwe chete nokuramba dombo rokugumbura raMiller. Hieru akanga ari muBheteri, nokudaro achisimbisa nenzira yechiporofita basa raHieru pakuvakazve Jeriko, sebasa rokuvaka kereke.

“ශාපය” යනු ජීවිතයේ විචිත ජීවිතය කිරීමට ලද්දේ යන අර්ථයෙන් සටනේ කළු පසට සමඟ සම්බන්ධය; එම සටන “හත් වරක්” යන්න නැවත නැවත සඳහන් නොකර විස්තර කළ නොහැක.

Mu 1863, ujumbe au “kiapo” cha Musa, kama ulivyowasilishwa na Eliya, na kuwakilishwa na William Miller, ulizalisha “laana.” Yote mawili, ujumbe wa Musa na kazi ya Eliya, yalikataliwa. Eliya alirudi mwaka 1989, lakini hakuunganishwa tena na Musa hadi baada ya Septemba 11, 2001. Taarifa hiyo bado haijatatetewa, lakini haina dosari hata kidogo.

“Wahudumu wasiotakaswa wanajipanga kumpinga Mungu. Wanamsifu Kristo na mungu wa ulimwengu huu kwa pumzi ileile. Ingawa kwa madai wanampokea Kristo, wanamkumbatia Baraba, na kwa matendo yao husema, ‘Si Huyu, bali Baraba.’ Wote wayasomao maneno haya na waangalie. Shetani amejisifu kwa yale awezayo kufanya. Hudhani kuivunja umoja ambao Kristo aliomba upate kuwako katika kanisa Lake. Husema, ‘Nitatoka niwe roho ya uongo ili niwadanganye wale niwawezao, nikosoe, na kuhukumu, na kupotosha.’ Mwana wa udanganyifu na wa ushuhuda wa uongo akikaribishwa na kanisa lililokuwa na nuru kubwa, ushahidi mkubwa, kanisa hilo litaikataa ujumbe alioutuma Bwana, na kuyapokea madai yasiyo na akili kabisa na mawazo ya uongo na nadharia za uongo. Shetani hucheka upumbavu wao, maana anajua ilivyo kweli.”

“Vazhinji vachamira pamapurupiti edu vakabata mwenje weuporofita hwenhema mumaoko avo, wakabatidzwa kubva pamwenje wegehena waSatani. Kana kusahadzika nokusatenda zvichichengeterwa mumwoyo, vashumiri vakatendeka vachabviswa pakati pevanhu vanofunga kuti vanoziva zvakawanda. ‘Dai iwe waiziva,’ akadaro Kristu, ‘kunyange iwe, pazuva rino rako, zvinhu zvinobata rugare rwako! Asi zvino zvakavanzwa pameso ako.’”

“Nekudaro, nheyo yaMwari inomira yakasimba. Ishe vanoziva avo vari Vake. Mushumiri akaitwa mutsvene haafaniri kuva nounyengeri mumuromo make. Anofanira kuva pachena sechiedza chemasikati, asina kusvibiswa nechero tsvina yezvakaipa. Ushumiri hwakaitwa hutsvene pamwe chete nebasa rokutsikisa rakaitwa hutsvene zvichava simba mukupenyesa chiedza chezvokwadi pachizvarwa chino chakatsauka. Chiedza, hama, tinoda chimwe chiedza chakawanda. Ridzai hwamanda muZioni; ridzai muridzo wenyevero mugomo dzvene. Unganidzai hondo yaJehovha, ine mwoyo yakaitwa mitsvene, kuti inzwe zvichataurwa naJehovha kuvanhu Vake; nokuti akawedzera chiedza kuna vose vanoda kunzwa. Ngavashongedzwe nezvombo uye vagadzirirwe, vakwire kundorwa—kubatsira Jehovha pakurwisana navane simba. Mwari pachavo vachashandira Isiraeri. Rurimi rumwe norumwe rwenhema ruchanyaradzwa. Maoko engirozi achaparadza mano okunyengedzwa ari kuumbwa. Nhare dzaSatani hadzizombokundi. Kukunda kuchaperekedza shoko rengirozi yechitatu. Sezvo Mutungamiri wehondo yaJehovha akaputsa masvingo eJeriko, saizvozvowo vanhu vaJehovha vanochengeta mirayiro Yake vachakunda, uye zvinhu zvole zvinopikisa zvichakundwa. Ngakurege kuva nomweya unonyunyuta pamusoro pavaranda vaMwari vakauya kwavari neshoko rakatumwa kubva kudenga. Musachatsvaka mhosva mavari, muchiti, ‘Vanonyanyisa kusimbisa; vanotaura zvakasimba zvikuru.’ Vangataura zvakasimba; asi hazvidiwi here? Mwari achaita kuti nzeve dzevanonzwa dzirire kana vasingade kuteerera inzwi Rake kana shoko Rake. Achapomera mhaka avo vanoramba shoko raMwari.”

“సతను మనము ఒక జనముగ ఉండగ, మనలను గద్దించుటకైనను, ఖండించుటకైనను, మన దోషములను విడనడుమని బేధించుటకైనను ఏదియు మన మధ్యకు రకుండ చేయుటకు సాధ్యమైన వరతి ఉపాయమును వరయ్యగించెను. అయితే దేమని మందసమును మోయు ఒక జనముండును. మన మధ్యనుండి కేందరు బయలుదేరి, ఇకపై ఆ మందసమును మోయరు. అయితే వారు సత్యమును అడ్డగించుగడలను కట్టలేరు; ఎందుకనగా అది అంతమువరకు ముందుకు, పైకి నగుచుండును. గతకలమందు దేమడు మనుష్యులను లేపెను; ఇవ్పటికిని ఆయనకు సందర్భమొచ్చినపడు నీదధిమై, ఆయన ఆజ్ఞను సరవేరచుటకు ఎదురుచూచుచున్న మనుష్యులు కలరు—గరము బలపడనిడనితో పూయబడిన గోడలవంటివైన ఆంకెషలను భేదించి దుటివేమ మనుష్యులు. దేమడు తన ఆత్మను మనుష్యులపై ఉంచినవపడు వారు కర్యముచేయుదురు. వారు యెహోష వకయమును వరకటించుదురు; వారు తమ నవరమును కహళమువలె ఎత్తుదురు. వారి చేతులలే సత్యము కషణింపదు, తన శక్తినికేల్పెదు. వారు వరజలకు వారి అతికరమములను, యకీబు ఇంటివారికి వారి వపములను తలీయజేయుదురు.”

Testimonies to Ministers, 409–411.